

Lekcja: **Enter**

PRAWO AUTORSKIE, DOZWOLONY UŻYTEK I WOLNE LICENCJE W PRAKTYCE. CO NAM WOLNO W SIECI?

PREZENTUJE: MACIEJ SOPYŁO

DLACZEGO JA?

Maciej Sopyło (maciejsopylo.pl)

- Podpowiadam jak wykorzystać sieć do rozwoju, jak unikać jej zagrożeń
- Pokazuję, czym są prawa człowieka i jak nich korzystać
- Pomagam w empatycznej i skutecznej komunikacji

1

UPORZĄDKUJĘ POJĘCIA

2

POKAŻĘ, JAK MOŻESZ SPRAWDZIĆ,
CZY DZIAŁASZ ZGODNIE Z PRAWEM

3

POKAŻĘ, JAK WYKORZYSTAĆ MOŻLIWOŚCI
PRAWA AUTORSKIEGO W SIECI

TRZY ZAŁOŻENIA TEGO
SPOTKANIA

PRAWO AUTORSKIE JEST

SKOMPLIKOWANE

BĘDZIEMY ZAJMOWAĆ SIĘ

**PRAWAMI AUTORSKIMI OSOBISTYMI
I MAJĄTKOWYMI**

PRAWA AUTORSKIE OSOBISTE

- Wyrażają więź twórcy jego z utworem
- Są niezbywalne i nieograniczone w czasie
- To m.in. prawo do autorstwa, do podpisania utworu

PRAWA AUTORSKIE MAJĄTKOWE

- Regulują sposób korzystania z utworu, w tym kwestie finansowe
- Są zbywalne i ograniczone w czasie
- Co do zasady wygasają po 70 latach od śmierci twórcy

DWIE PERSPEKTYWY

- JA JAKO KORZYSTAJĄCY
/KORZYSTAJĄCA Z UTWORÓW
- JA JAKO ICH TWÓRCA/TWÓRCZYNI

**CZY JAKO TWÓRCY
DBACIE O SWOJE
PRAWA
AUTORSKIE?**

**JAK MOŻESZ SPRAWDZIĆ, CZY DZIAŁASZ
ZGODNIE Z PRAWEM?**

Lekcja:Enter

**KROK 1.
CZY UTWÓR, KTÓRY CHCĘ
WYKORZYSTAĆ,
JEST CHRONIONY PRAWEM
AUTORSKIM?**

PRAWO AUTORSKIE CHRONI **UTWORY**

Zgodnie z art. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych - **utwór to**: każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

Ustawa chroni zarówno utwory pierwotne (np. powieść, oryginalne wykonanie piosenki), jak i utwory zależne (filmowa adaptacja powieści, szkolna wersja piosenki).

WYJĄTKI. CZEGO PRAWO AUTORSKIE NIE OBEJMUJE?

- Akty normatywne lub ich urzędowe projekty
- Urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole
- Opublikowane opisy patentowe lub ochronne
- Proste informacje prasowe

A MOŻE UTWÓR TRAFIŁ JUŻ DO **DOMENY PUBLICZNEJ**?

Trafiają tam **utwory**,
do których prawa
autorskie majątkowe
wygasły lub które nie były
przedmiotem prawa
autorskiego

Uwaga! Wymagają
podpisania twórcy!

<https://domenapubliczna.org/zasoby/>

WNIOSKI

- Jeśli utwór nie jest podmiotem prawa autorskiego lub trafił już do domeny publicznej, mogę spokojnie z niego korzystać w dowolny sposób.

KROK 2.
CO CHCĘ ZROBIĆ Z UTWOREM?

SPOSOBY KORZYSTANIA Z UTWORU

- Użytkowanie
(słuchanie muzyki na słuchawkach)
- Rozpowszechnianie
(organizacja publicznego pokazu filmu)
- Adaptacja (przerobienie zdjęcia i...)
- Rozpowszechnianie adaptacji
(... umieszczenie go w sieci)

**W POLSCE
UŻYTKOWANIE
JEST LEGALNE**

To osoba rozpowszechniająca
łamie prawo, jeśli nie ma praw
majątkowych.

WNIOSKI

- Jeśli użytkuję - nie muszę się dalej martwić.
- Jeśli rozpowszechniam lub rozpowszechniam adaptację - muszę sprawdzać dalej.

WSKAZÓWKA

Linkowanie - link nie jest rozpowszechnianiem. Dzieląc się treściami za pomocą linków, także publikując je w mediach społecznościowych (funkcja „udostępnij”) czy wklejając w HTML (funkcja „osadź”), nie naruszamy prawa autorskiego.

**KROK 3.
CZY MOGĘ SKORZYSTAĆ
Z UTWORU W RAMACH
DOZWOLNEGO UŻYTKU
PRYWATNEGO?**

DOZWOLONY UŻYTEK PRYWATNY

Na użytek własny i osób pozostających w stosunku osobistym (powinowactwo, pokrewieństw, stosunki towarzyskie) mogą więcej, np. obejrzeć wspólnie film, posłuchać muzyki, pożyczyć egzemplarz książki, skopiować egzemplarz książki.

WNIOSKI

- Jeśli mogę skorzystać z utworu w ramach dozwolonego użytku prywatnego, nie szukam dalej :)

**KROK 4.
CZY MOGĘ SKORZYSTAĆ
Z UTWORU W RAMACH
DOZWOLONEGO UŻYTKU
PUBLICZNEGO?**

DOZWOLONY UŻYTEK PUBLICZNY

Instytucje oświatowe i inne wymienione w ustawie o prawach autorskich (art. 27.1), z uwagi na swą rolę edukacyjną i społeczną, mogą więcej.

Instytucje oświatowe, czyli m.in. przedszkola, **szkoły**, biblioteki szkolne czy biblioteki pedagogiczne. Ale już nie biblioteki publiczne, galerie, muzea czy organizacje pozarządowe.

WARUNKI KORZYSTANIA:

- Muszę być instytucją, która objęta jest dozwolonym użyciem publicznym.
- Dwie przesłanki korzystania:

cel dydaktyczny,

grono ograniczone do moich uczniów i uczennic.

CO KONKRETNIE MI WOLNO?

Najlepszym znanym mi źródłem porządkującym kwestie dozwolonego użytku w edukacji jest infografika:

Centrum Cyfrowe, Dozwolony użytek w edukacji, CC BY

<https://centrumcyfrowe.pl/czytelnia/dozwolony-uzytek-w-edukacji-infografika/>

WNIOSKI

- Jeśli mogę skorzystać z utworu w ramach dozwolonego użytku publicznego, kończę poszukiwania odpowiedzi.
- Jeśli nie - szukam dalej!

**KROK 5.
CZY DANY LUB PODOBNY
UTWÓR DOSTĘPNY JEST NA
LICENCJI CREATIVE COMMONS
LUB INNEJ?**

LICENCJE CREATIVE COMMONS I INNE

Licencje Creative Commons to popularny, międzynarodowy system zasad, na których twórcy i twórczynie dzielą się swoimi utworami mówiąc: pod pewnymi warunkami wolno Ci więcej.

LICENCJE CREATIVE COMMONS I INNE

Najbardziej popularnym przykładem licencji są licencje **Creative Commons**.

Koniecznie oznaczaj Źródło,
autora/autorkę i rodzaj licencji
(z linkiem do warunków).

WNIOSKI

- Utwory opublikowane na wolnych licencjach pozwalają zrobić z nimi więcej niż prawo autorskie. Jak mogę je wykorzystać? O tym decydują warunki licencji.

WSKAZÓWKA

Korzystaj z wyszukiwania zaawansowanego Google czy wyszukiwarki Creative Commons Search. Szukaj zasobów na otwartych licencjach - patrz na przykład otwartezasoby.pl

**KROK 6.
CZY MOGĘ WYKORZYSTAĆ
DANY UTWÓR LUB JEGO
FRAGMENT NA ZASADZIE
PRAWA CYTATU?**

PRAWO CYTATU

Art. 29 ustawy o prawach autorskich:
wolno przytaczać w utworach stanowiących
samoistną całość urywki rozpowszechnionych
utworów oraz rozpowszechnione utwory
plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne
utwory w całości, **w zakresie uzasadnionym
celami cytatu**, takimi jak wyjaśnianie, polemika,
analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie
lub prawami gatunku twórczości.

**KROK 7.
CZY MOGĘ ZAPYTAĆ O ZGODĘ
NA WYKORZYSTANIE UTWORU
LUB KUPIĆ LICENCJE NA JEGO
UŻYCIĘ?**

WASZE PYTANIA

Wróćcie proszę do nich i sprawdźcie, czy w oparciu o siedem kroków umiecie już na nie odpowiedzieć.
I zapraszam do kontaktu w przypadku wątpliwości.

KROKI

- Krok 1. Czy utwór jest chroniony prawem autorskim?
- Krok 2. Co chcę zrobić z utworem?
- Krok 3. Czy mogę skorzystać z niego w ramach dozwolonego użytku prywatnego?
- Krok 4. Czy mogę skorzystać z niego w ramach dozwolonego użytku publicznego?
- Krok 5. Czy dany utwór dostępny jest na licencji Creative Commons lub podobnej?
- Krok 6. Czy mogę wykorzystać dany utwór lub jego fragment na zasadzie prawa cytatu?
- Krok 7. Czy mogę uzyskać zgodę lub kupić sobie prawo korzystania?

WIĘCEJ INFORMACJI O PRAWIE AUTORSKIM

Prezentacja 1.4 do 1. modułu szkolenia nauczycieli przedmiotów nieinformatycznych

https://lekcjaenter.pl/panel/material-online/35/materialy_dla_uczestnikow

POBIERZ

Materiały dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, humanistycznych i artystycznych, uczestników szkolenia nauczycieli "Lekcja:Enter!":

Moduł 1.

1.1 – Przykłady wykorzystania cyfrowych zasobów edukacyjnych (PDF) - [plik do pobrania](#)

1.2 – Platforma projektu "Lekcja:Enter" – funkcjonalności kont nauczyciela/nauczycielki i dyrektora/dyrektorki szkoły - slajdy (PDF) - [plik do pobrania](#)

1.2 – Platforma projektu "Lekcja:Enter" (...) – slajdy z notatkami (PDF) - [plik do pobrania](#)

1.3.0 - Społeczności uczących się nauczycieli – wprowadzenie, przykłady dla nauczycieli różnych specjalności (PDF) - *uwaga! nowa prezentacja* - [plik do pobrania](#)

1.3.1 - Społeczności uczących się nauczycieli – edukacja wczesnoszkolna (przykłady) (PDF) - *uwaga! nowa prezentacja* - [plik do pobrania](#)

1.3.2 - Społeczności uczących się nauczycieli - przedmioty humanistyczne (przykłady) (PDF) - [plik do pobrania](#)

1.3.3 - Społeczności uczących się nauczycieli - przedmioty artystyczne (przykłady) (PDF) - [plik do pobrania](#)

1.3.4 - Społeczności uczących się nauczycieli - przedmioty matematyczno-przyrodnicze (przykłady) (PDF) - [plik do pobrania](#)

1.4 - Prawa autorskie a e-zasoby (PDF) - slajdy - [plik do pobrania](#)

1.4 - Prawa autorskie a e-zasoby – slajdy z notatkami (PDF) - [plik do pobrania](#)

1.5 - Projektowanie lekcji opartej na doświadczeniu. Cykl Kolba w teorii i praktyce (PDF) - *uwaga! nowy materiał* - [plik do pobrania](#)

Lekcja: Enter

Maciej Sopyło

m.sopylo@gmail.com, 507 296 107

<https://maciejsopylo.pl>

Dziękujemy!

www.lekcjaenter.pl

Materiał dostępny na licencji Creative Commons:
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne 4.0
Międzynarodowe (CC BY-NC 4.0).

Tekst licencji dostępny na stronie:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

